Ч. 267 (14.164). Львів, понеділок 7. жовтня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 "
Піврічно 30·00 "
Річно 60·00 "
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
" Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Велике повітове Свято народньої пісні у Львові.

Хорові змагання читальняних хорів. — Народні танки.

На осяяному проміннями жовтневого сонця майдані Сокола-Батька хвилювали в неділю 6. жовтня ц. р. гурти просвітянських робітників у прегарних народніх строях та маси львівського громадянства. Тієї неділі відбувся іспит хорів читалень „Просвіти" львівського повіту, що його зорганізувала Філія „Просвіти" львівського повіту.

Свято почалось в год. 9-ій вранці полевою співаною Службою Божою, що її відправив о. кан. Лаба в асисті **о. Мармаша** зі Зашкова й о. Ковалюка зі Скнилова. Службу Божу співали лучені просвітянські хори.

Велич богослуження і могутній спів залишили незатерте враження серед просвітянської громади.

Друга частина свята почалася в год. 2.20 пополудні дефілядою учасників свята під звуки орхестри з Підборець.

Після дефіляди получені мішані хори під управою проф. Б. Вахнянина відспівали просвітянський гимн. Опісля дир. **С. Маґаляс** виголосив промову про вагу української пісні та про виховне значіння хорового співу. Промовець підкреслив, що читальняні хори, як колись бояни за княжих часів, а згодом козацькі бандуристи, підтримують у народі піснями віру в краще завтра та окрилюють усіх українців одним духом. Наприкінці заявив, що 12 хорів читалень „Просвіти" львівського повіту стає перед львівським громадянством до конкурсових змагань. До конкурсу станули такі хори: мішані: з Гаїв к. Львова — 26 муж. і 16 жін.; Зашкова — 6 м. 9 ж.; Підборець — 17 м., 13 ж.; Сорік Львівських — 9 м., 5 ж.; Запитова — 14 м., 11 ж.; Скнилова — 9 м., 7 ж.; Ременова — 11 м., 12 ж.; Зарудець — 8 м., 11 ж.; Солонки — 8. м., 5 ж. і з Підберізець — 19 м., 14 ж. та два мужеські хори з Підборець — 19 і з Гаїв — 28. Поодинокі хори відспівали по дві-три, здебільша народні, пісні. На спеціяльну згадку заслуговує виступ орхестри з Підборець, що грала чисто та вміло. Цей виступ уріжноманітнив програму конкурсових змагань. Конкурс закінчили получені хори всіх читалень під управою проф. Б. Вахнянина, що відспівали пісню „Єднаймося діти України" та національний гимн. Могутній спів майже двох сотень хористів і хористок захопив і зворушив публику до глибини душі.

Зчерги конкурсова комісія, до якої входили: *дир. В. Барвінський, проф. Б. Вахнянин, дир. І. Охримович та дир. О. Плешкевич*, призвала першу нагороду міш. хорові із Запитова (Альбом УСС); другу — міш. хорові Підберезець (теж Альбом УСС); третю — міш. хорові зі Солонки (Велику Історію України) та четверту міш. хорові в Ременова. Крім цього виріжнила мужеський хор з Гаїв та мішані хори з Зарудець і Зашкова. Орхестрі з Підборець висловила комісія признання.

Прикінці просвітяни зі Сторонятина, Кукизова і Зашкова вивели такі національні танки: гопака (8 пар зі Сторонятина), Катерину (4 гуртки по 6 осіб), козачка (8 пар — зі Сторонятина й Зашкова), запорожця (дві чвірки — зі Сторонятина і Зашкова). На окрему згадку заслуговує „Катерина", що її вивели маленькі діти з Кукизова, які своїм танком полонили серця публики.

Зразковий лад на святі вдержували соколи львівських гнізд під проводом начальника С.-Б. *інж. Я. Благітки.*

Публики понад 2.000.

Свято пройшло з повним моральним успіхом. Читальняні хори Львівщини виказали, що розуміють вагу хорового мистецтва та з запалом працюють у тому напрямі. Також національні танки виведено дійсно гарно, вокрема Сторонятин заслуговує на спеціяльне виріжнення.

Найбільше праці у підготову свята вложили *дир. С. Маґаляс і п. Корецький*

Вибір 5 віцемаршалів сойму

та 3 віцемаршалів сенату.

Сойм і сенат в суботу уконституували свої президії та закінчили справу реґулямінів для обох палат. Споміж пятьох нових віцемаршалів найбільше голосів здобув бувший посол Медзінський, а саме 183. Опісля пос. Шецель 176 голосів, *пос. Мудрий 153 голоси*, директор промислово-торговельної палати у Львові, пос. Бирка 148 голосів і пос. Подоський, один із співробітників нової конституції та виборчої ординації, 137 голосів. Позапартійна поставила була кандидатуру пос. Сужинського, та він здобув всього 98 голосів. При голосуванні на соймових секретарів пос. Біляк одержав лише 75 голосів, тому перепав, а перепав теж жид д-р Зомерштайн, що одержав усього лише 41 голосів. Вибрали 8 секретарів із проурядового табору.

На цьому закінчилося засідання сойму.

У сенаті, що зібрався пополудні, полагодили сенатський реґулямін, опісля вибрали трьох віцемаршалів: бувш. краківського а тепер познанського воєводу Квасневського, бувш. маршала Світальського та бувшого віцемаршала проф. Маковського.

Зачувати, що віцемаршал Світальський буде міністром освіти.

Італійці заняли Адуу.

Іще в суботу розійшлася була вістка, що італійці заняли місто Адуу. Опісля ця вістка показалася неправдивою. Ішли лише за це місто завзяті бої на баґнети, та обі сторони не мали користей. В год. 18.30 в неділю італійський міністер преси та пропаґанди заявив, що ще нічого невідомо про здобуття Адуі італійськими військами.

ОФІЦІЯЛЬНИЙ КОМУНІКАТ.

РИМ, 6. 10. ПАТ. Нині в год. 20. державний секретар для преси та пропаґанди Діно Альфієрі відчитав у радіо такий комунікат:

6. жовтня на світанку відділи другого італійського корпусу почали офензиву. В год. 10.30 ці відділи війшли до Адуі. Місцеві нотаблі, клир і частина населення піддалися італійській владі. Ворожі наступи від сторони Дебра Сіон відперли.

На новій лінії злуку між поодинокими корпусами негайно навязали.

Мусоліні, який негайно особисто повідомив короля про здобуття Адуі, вислав опісля до ген. Де Боно таку телеграму:

„Вістка про відібрання Адуі наповняє гордістю душі італійців. Тобі й усім воякам пересилаю вислови найвищої похвали та вдяки всього народу"

ВРАЖІННЯ В РИМІ.

РИМ, 6. 10. ПАТ. Вичікувана від кількох днів вістка про здобуття Адуї італійськими військами розійшлася в Римі лискавкою та викликала загальне одушевлення. Вулицями переходять юрби фашистів і публики та підносять оклики в честь Мусолінія й армії. В радіо надають військові марші.

„ПІМСТИЛИСЯ ЗА КРОВ ІТАЛІЙСЬКИХ ВОЯКІВ".

РИМ, 6. 10. ПАТ. Безпосередньо після комунікату, що його відчитали в римському радіо державний підсекретар Альфієрі виголосив промову, в якій пригадав розгром італійців під Адуою в 1896 році та підкреслив вагу перемоги, віднесеної сьогодні Мусолініевими військами, які здобули Адуу та пімстили кров італійських вояків, що згинули тому 40 літ у бою з переважаючими ворожими силами.

АБІСИНЦІ УШКОДИЛИ ІТАЛІЙСЬКИЙ ЛІТАК.

АСМАРА, 6. 10. ПАТ. Літак, пільотований гр. Чіяно обстрілювала абісинська артилерія. Два стрільна поцілили в крило літака та він всеж таки осів без труду.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

ЛЮКСЕМБУРҐ, ПАТ. В Еш підчас летунського мітинґу один літак доторкнувся електричного проводу великої сили. Літак упав, пільот зломив ногу, подорожній згинув.

НА ВЛАСНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МОЖУТЬ ПРОДАВАТИ ВОЄННИЙ МАТЕРІЯЛ.

ВАШИНҐТОН, 6. 10. ПАТ. Президент Рузвельт признав, що між Італією та Абісинією є стан війни, тому проголосив декрет, який забороняє продавати воюючим сторонам воєнний матеріял. Держ. секретар Гул у комунікаті, що подає президентів декрет, оголошує таке: Громадяни, які будуть заключувати трансакції з одною з воюючих сторін, зроблять це на власне ризико.

През. Рузвельт держиться строгої невтральности й ніякої із воюючих сторін не взяв досі за напасника. За нарушення през. декрету грозять кари до 5 літ вязниці та 10.000 долярів гривни. Можливо, що заборону вивозу поширять крім воєнного матеріялу і на сирівці, як напр. на бавовну. Декрет увійшов у життя від 6. жовтня.

ЖЕРТВА ЖУРНАЛІСТИЧНОГО ОБОВЯЗКУ.

ЛЬОНДОН, 6. 10. ПАТ. Італійсько-абісинська війна спричинила першу жертву серед численних в Адліс-Абебі закордонних журналістів. Нині помер у столиці Абисинії відомий американський журналіст Вилфред Барбер, воєнний кореспондент „Шикаго Трибюн" і англійського „Дейли Геральд". Барбер тому тиждень занедужав на малярію, яка наслідком трудних лічничих умовин в Адіс-Абебі спричинила запалення легенів і інші комплікації.

Як виховують молодь у Совітах.

На підставі голосів совітської преси.

Прага, вересень 1935.

„Молодь — майбутнє народу". Стара це правда, а для нас вона криє в собі грізне мементо. Не забуваймо, що велика більшість нашої молоді виховується в школах Радянської України, в системі і атмосфері большевицького шкільництва. Про радянське шкільництво, про большевицьку систему виховання та про моральний і інтелектуальний рівень молоді в Совітах писали у нас дуже й дуже багато. Був час, що дехто в нас навіть захоплювався організацією радянського шкільництва та його „новими, пробоєвими методами".

Але час показав, що з тими совітськими „досягненнями" на полі шкільництва і виховання так само, як і з іншими совітськими осягами. Моральний і інтелектуальний рівень теперішньої совітської молоді такий загрозливий, що вже і самі большевики звернули на нього увагу. Пригадали собі стару правду про молодь як майбутнє народу і виступили з прилюдною критикою цілої теперішньої системи. Цілу весну і ціле літо на сторінках совітської преси йде широка дискусія про совітське шкільництво і систему виховання, головно про їх недомагання. Особливу увагу звернула дискусія на інтелектуальний і моральний рівень теперішньої совітської молоді. Розуміється, що все те торкається і в цілому Сов. України і тому цікаво буде все це тут зібрати.

Перше недомагання совітського шкільництва, на яке дискусія звернула увагу, це недомагання самих шкіл. Більшість совітських шкіл не має відповідного приміщення, а через те вони всі переповнені; у багатьох совітських школах навчання йде аж на три зміни так, що третя зміна кінчає своє навчання нераз аж у девятій годині вечора. Більшість совітських шкіл не має теж потрібної обстанови, ні приладдя. І то не лише школи якоїсь глухої провінції, бо навіть у самій Москві, у т. зв. зразкових школах кабінети світять пусткою. А рівночасно з цим ви можете мало не кожний день читати в совітській пресі про те, що повстав новий „Ґіґант", де будуть виробляти всяке наймодерніше шкільне приладдя і що ці ґіґанти будуть його постачати стільки, що і найменша совітська школа перевищатиме своїм виінуванням школи „гнилого заходу". Ще гірше зі шкільними потребами учнів. Учні не мають ані книжок, ані зшитків, ані пер, ані олівців. А й те, що мають є найгіршої якости. „Написати в зошиті слово чорнилом так, щоб чорнило по папері не розілялося — це штука, а ще більша штука заструґати олівець". Все це теж вироби совітських „ґіґантів".

Рівень навчання серед таких обставин мусить бути загально дуже низький.

Головною причиною цього низького рівня є теж мале знання совітського вчительства. Від нього вимагають не фахової, але політичної кваліфікації. Тов. Волін, предсідник шкільної секції при центральнім комітеті партії сам признає, що багато учителів не знає добре грамоти, а тому й не диво, що учні за вправи, в яких аж кишить від правописних і граматичних помилок, дістають найліпшу класифікаційну ноту. „Правда" нарікає, що вступні іспити до високих шкіл наглядно показують зовсім недостаточну підготову абсольвентів середніх шкіл. При одній такім вступнім іспиті до І. Медичного Інституту в Москві з 1845 зголошених лише не ціла тисячка склала цей іспит, а 20 прц. з них знало свою рідну мову не добре. Більшість іспитованих не знала зовсім граматики, а загальне знання їх це бездушно вивчені фрази з підручників. Не менш цікаві інформації про знання учнів совітських шкіл подає московський кореспондент „Лідових Новін" Алексеєв в одній із своїх постійних дописів „Совіти і їх проблеми". Він приводить приклад, якто 18-літній учень одної московської т. зв. зразкової школи не знав, хто був Наполеон, ба що більше — учень совітської зразкової школи не знав теж хто то був Мірабо. І Алексеєв з того приводу пише далі таке: „Я переглянув цілий ряд учебників для різних кляс і ступнів совітських шкіл і крім історичного матеріялізму не найшов я там нічого більше. Це приводить усю совітську молодь до вузького і фальшивого світогляду. Дорогий час шкільного навчання, який треба було би використати для вивчення чужих мов та інших шкільних предметів, зуживають майже цілковито на вивчення історії комуністичної партії". І цікаво, що й сама дискусія над станом теперішнього совітського шкільництва звертає особливу увагу на гіпертрофію політики в школах і підкреслює свого роду перевтому з цього і то так в учителів, як і в молоді. „Правда" вказує навіть на те, що й сама совітська молодь уже відчуває потребу дійсного знання, а не самої тільки „революційної романтики".

Куди гірший як інтелектуальний є моральний рівень совітської шкільної молоді і в цім скривається найбільша небезпека для нас.

Реформа сучасної совітської школи виходила з двох основних принципів: з одного боку вона мала перебрати на себе всі виховні завдання родини, а з другого вона мала обробити молодь під оглядом політичним. Т. зв. політичний вишкіл совітської молоді довів до того, що ця молодь не має ніякого формального знання, а змагання заступити виховні завдання родини школою довели до низького морального стану совітської молоді. Розклад родинного життя в Совітах привів до того, що там родина в нашому звичайному соціольогічному розумінні не істнує, а тому то й вплив родини на молодь або цілком ніякий або цілком неґативний. Совітські діти цілими днями не бачать своїх батьків і ростуть полишені самі собі. Правда, совітська школа змагала до того, щоб перебрати в свої руки теж контролю над молоддю і в позашкільному часі, але ці змагання не довели до нічого. Опісля нагляд над шкільною молоддю поза школою перебрав на себе комсомол. А наслідки? Совітська шкільна молодь росте і виховується поза школою під впливом вулиці. Тож і не диво, що й сама совітська преса щораз то частіше записує різкі припадки страшного морального занепаду цієї молоді. Більші і менші крадіжки в школі у товаришів і вчителів, дома у родичів та інших членів рідні, по крамницях, у прохожих на вулицях, цілі орґанізації бандитських нападів, бої між учнями, що часто кінчаться смертю її учасників, дуже часті випадки венеричних недуг — ось лише короткий огляд того, що можна мало не кожний день вичитати у совітській пресі про моральний стан сучасної совітської молоді.

Не забуваймо, що в таких умовинах зростає там і українська молодь. Усім нам поза межами Совітської України треба якслід собі це освідомити і звернути за це увагу яко мога й культурному світові.

М—н.

З Далекого Сходу.

СМЕРТЬ ЗАСЛУЖЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА.

З „Манджурського Вістника" (число з 8. вересня ц. р.) довідуємось, що в Харкові помер заслужений український діяч Григорій Петрович Пештич у 78. році життя.

Покійний — як подає дальше згадана ґазета — брав участь у свій час в орґанізації та праці б. Українського Клюбу, а також був причасний до українського руху ще при кінці минулого століття, коли жив у Петербурзі.

В часі після революції 1917. року редаґував після С. Т. Кукурудзи деякий час український журнал в м. Харбіні „Засів" та нераз писав статті на українські теми до харбінських часописів, а також маючи нахил до історичних студій, усе життя збирав різні замітки та відомости, почавши цю працю ще в Петербурзі. Його архів має багато таких матеріялів з кінця мин. століття.

Він був одним із перших передплатників „М. Вістника" до останнього дня свого життя й дуже жалував, коли чергове число „М. В." спізнювалося, часто відвідував не тільки редакцію, але і приватно автора цих рядків (підписаний автор буквами І. С., себто Іван Світ, редактор „М. В"). Він цікавився всіми новинами українського життя. Збирався ввесь час писати свої спогади з перших днів українського життя в Манджурії.

В останній раз, коли з ним довелося бачити, була мова про необхідність зберегти спогади старих діячів м. Харбіна та зібрати до купи всі матеріяли з тої доби. На це покійний висловився, що він має дуже гарний та багатий архів, де є ріжнородні матеріяли майже за 40 літ, та жалкував, що старі роки вже не дозволяють йому привести все це зібране до порядку, а крім того не має змоги навіть все це як слід розмістити.

Ми звернулися до нього з проханням поінформувати про перші роки життя українців у Манджурії, коли Григорій Петрович приїхав сюди, на що він дав свою згоду, та мали цими ще днями умовитися про це побачення, обіцюючи знайти у себе якийсь цікавий огляд українського життя, який писав у той час Анд. Агапович Юрченко, та копія якого зберігалася у п. Пештича. Не довелося нам поговорити на цю тему та списати для майбутньої історії українського громадського руху, над якою працюємо вже від років, закінчуючи останню перевірку зібраного матеріялу та його оброблення.

Гадаємо, що українська національна кольонія знайде засоби до належного вшанування памяти покійного старого і заслуженого на національному полі працьовника, а громадянство, що особисто знало Григорія Петровича, підтримає заходи центрального орґану українців м. Харбіна. А саме: у філії „Просвіти" пропонуємо влаштувати спеціяльне зібрання, присвячене старому діячеві, без огляду на те, що він не належав до хвального товариства, але завжди підтримував кожну українську справу, чим тільки міг.

„МОЛОДИЙ УКРАЇНЕЦЬ".

Зорґанізована українська молодь у Харбіні почала видавати свій пресовий орґан п. н. „Молодий Українець", призначений для ширення ідей визвольної боротьби і популяризації самого „Союзу У. Молоді". Журнал має статті на місцеві і загальні теми, хроніку, з орґанізаційного життя й ілюстрації.

З ЖИТТЯ ХАРБІНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ".

За останні місяці життя товариства „Просвіта" стало дуже цікаве. Не тільки постійні збірки членів його поглиблюють, але також побільшується число членів, яких тепер є більше 60.

Слід записати дуже відрадний факт, що на сходинах присутня тепер є теж молодь, яка провела у себе постанову, що всі члени СУМ-а мусять появлятися на сходинах „Просвіти". Ці сходини відбуваються тепер щотижня. Здебільша є теж реферати. На останніх сходинах, про які маємо вістку, себто 22. серпня, говорив про українську мову д-р Шлендик, а після нього п. Паславський дав огляд українського життя в світі, з усіми найновішими вістями.

ТРУДНОЩІ ОРҐАНІЗАЦІЙНОЇ ПРАЦІ В ІНШИХ МІСЦЕВОСТЯХ ЗАЛІЗНИЧОЇ ЛІНІЇ.

Нещодавно відвідав редакцію „М. Вістника" член Спілки У. Емігрантів п. Мигулін, який уже кілька років живе на східній лінії б. Півн. Мандж. залізниці, а саме на стації Імяньпо.

В бесіді про життя на лінії він освітив тамошне положення та зазначив, що для української праці там дуже й дуже неприятливі обставини через ворожу аґітацію деяких кол, а також через те, що малий гурток українців не забезпечений заробітком.

Змінити це неприятливе для української праці положення по стаціях залізниці дуже тяжко бодай до часу, поки не буде поставлена якслід праця у більших осередках, зокрема у самому м. Харбіні. Відчувають там великий брак лєктуратури а також відсутність відповідного постійного приміщення для орґанізації.

Треба зазначити, що п. Мигулін, відомий старий активний діяч на Приморщині, був адютант Вільного Запоріжського Куріня у Владивостоці, де він працював разом з теперішнім головою СУВ п. Яхном в 1919. р. Сам він походить з Харківщини, де вчився у Духовній Семинарії та Харк. Університеті.

Міжнародній конґрес для історії релігії.

У Брюселі відбувся в днях 16—20. вересня шостий міжнародній конґрес для історії релігії, на якому був сильно заступлений католицький світ. Українську науку репрезентували: професор Українського Університету в Празі Вадим Щербаківський і директор Українського Наукового Інституту в Берліні Іван Мірчук, якого міністер освіти німецької держави іменував також членом німецької делеґації на цей конґрес. Проф. Мірчук виголосив в індоевропейській секції реферат про ролю демонічного чинника у східних славян, в якому старався представити ріжницю між українцями та росіянами у розумінні злого на полі народніх вірувань та фільософії моралі. Реферат викликав живу дискусію, в якій брали участь славянські та західноевропейські учені. Проф. Щербаківський забирав голос в дискусії над рефератом професора віденського університету Копперса, католицького теольоґа, про ролю та значіння культу коня в індоґерманських народів. Він виказував, що на підставі археольоґічного матеріялу дійшов незалежно від Копперса до аналогічних висновків про ріжницю в психіці між кочовиками та хліборобами. Українські делеґати використали крім того цей зїзд для навязання контакту з ученими ріжних країн

Праця визначного славіста.

70-ліття Любора Нідерле.

Саме доживає 70 літ добре в нас знаний чеський учений світової слави, один з кращих знавців славянської бувальщини — д-р Любор Нідерле. Народився він 20. вересня 1865. р. в Клятовах як син визначного фільольога. Покінчивши гімназію, студіював фільософію на Карловому університеті у Празі та присвятився студіям класичної археольогії, антропольогії та примітивних культур. До вибору цього роду студій мав понукнути своїм впливом сам Масарик. Поглибивши своє знання студіями в Мінхені та Парижі, габілітувався 1890. р. та 1898. р. став надзвичайним, а 1904. р. звичайним професором на празькому університеті.

Рішальний вплив на Н. мала його подорож до Росії 1893. р. Хоч він уже і раніше присвячував у своїх студіях окрему увагу славянам, але щойно з російської подорожі привіз таке глибоке зацікавлення бувальщиною, передісторією та археольогією славян, що ціле дальше життя рішився присвятити майже виключно студіям тих галузей знання. Н. написав безліч статтей та більших творів, але його життєвим, монументальним твором є „Славянська старовина", що разом із рівнобіжно виданим „Життям старих славян" має 12 томів. В першому творі розсліджує походження, початки та передісторію славянських народів, в другому описує життя та культуру старих славян. Свої археольогічні студії зібрав у новоопрацьованому творі „Підручник славянської археольогії". Крім цього видав 1909. р. географічний та статистичний огляд славян. У нас добре знана етнографічна мапа, видана на основі його студій. Деякі його твори вийшли і в чужих мовах. На увагу заслуговує скорочене видання його „Сл. старовини" у французькій мові.

Для нас цікаво прослідити, як ставився Н. у своїх творах — до наших „пекучих" питань. Навзагал мусимо ствердити, що Н. писав свої твори обєктивно, хоча, де-не-де пробиваються і його особисті бажання, що не мають нічого спільного з наукою. Якщо не звертати уваги на його непослідовність у термінольогії, чим врештою грішать майже всі чеські учені, — то його твори можна загально означити як прихильні для нас.

Так, нпр., відкидає він знану теорію „єдности трьох Русей". Провіривши всі знані джерела та докази за і проти, він пише (IV. том, ст. 211): „Отже не було, як далеко традиція та знання сягають, ніколи абсолютної єдности руського народу... ані в передісторії, ані пізніше, так як ніколи не було абсолютної єдности праславянської". Далі широко описує як і чому зростали ріжниці поміж східно-славянськими народами та кінчить словами: „Сьогодні ті три великі галузі, звані часто не тільки племенами, але просто народами, ріжняться між собою ріжними рисами: політичними ідеями, культурними окремішностями, соматольогічними ріжницями а також і ріжницями в мові". І у другому спірному питанні: хто має заслугу витворення культури на сході та поширення імени Русь — признає ці заслуги беззастережно нам. ...„З Київа розширилося то імя (Русь) як колектив усіх Київом підбитих і з Київом звязаних племен по цілій східній Славянщині"... Відкинувши хибні теорії московських учених, катеґорично твердить (ст. 207): „Про великоруський характер полян (київлян) не може бути і мови... вони належали разом з деревлянами, уличами, тиверцями та волинянами до південної, отже малоруської мовної ґрупи."

Ця глава кінчиться словами: „Отже можна бажати для змагань малоруської або української інтеліґенції повного успіху, коли вона старається, здобути свому народові місце на рівних правах з іншими, зокрема, коли старається забезпечити своїй мові те місце, що її дала петроградська академія в 1905. р. у знаному меморіялі..." Але накінець не може побороти він у собі чеського русофільства та пише: „Грішать супроти себе самих і супроти славянства ті, що насильно розбивають, замісць того, щоби помагати витворити один, зі свобідних частин зложений, „руський" нарід і державу".

Всеж шкода, що цим творам у нас не присвячують тої уваги, на яку заслуговують. Зокрема була би це добра лектура для „наших" русофілів і то не тільки в Галичині, але і на Закарпатті.

Інж. Е.Кульчицький.

Рекордова інформація.

Голуби на услугах японських журналістів.

Саме вернувся до Польщі пароплав „Дарданос", на якому влаштована була **„плаваюча виставa"** польської продукції, призначена для Дал. Сходу. Пароплав відвідав ось-такі місцевости: Пенанг, Сінгапур, Гонк-Конг, Шанхай, Дайрем, Кобе, Осака і Йокогаму. Зі звідомлення про цю подорож, що його помістила „Ц. Газета Гандльова" подаємо одно цікаве місце, а саме пересилання кореспонденцій до японської преси.

„Черговий етап — Дайрем. Назустріч „Дарданосові" випливає мала моторівка, з якої висідає кілька малих косооких японських журналістів. Кожен з них тримає в руках кліточку з голубом. Беруться швидко до праці. Фотографують експонати, випитують інж. Шморака (провідника по виставі), після того присідають в якомусь кутику, скоренько пишуть щось на звоях спеціяльного тонецького паперу, відтак виймають металеві рурки, в які пакують приготований матеріял. Ці рурки привязують до лапок почтового голуба і випускають його на волю.

Інж. Шморак запросив японських журналістів на обід.

— Панове будуть ласкаві прислати мені завтра число з описом виставки — просить він гостей.

— Чому завтра? — питає ввічливо японець.

— Бо пізно, минула 12-та, а виставу відчиняємо в 3-ій годині.

— Не шкодить — каже японський журналіст. Ми все є на послуги наших гостей. В 3-ій годині найдете відомість про виставу, інтервю і фотоси в числі газети.

Інж. Шморак не вмів скрити недовіря. І як дуже він здивувався, коли в дві години після приїзду корабля до порту вручено йому газету, де на пів сторінця були вістки про польський корабель. Темпо більше, ніж американське...

Вони і ми.

МАЛЮНКИ З ФІЛЬМИ ТА ЖИТТЯ.

I.

ВОНИ.

Коли хто був на днях у кіні „Апольо", то міг бачити фільму „Зов трембіти". На екрані старий гуцул, що забрив на рівнини Поморя, оповідає польським „гарцежам" про Гуцульщину. І перед глядачами проходять одна за другою сцени з побуту гуцулів.

Пікантна та якаж характеристична у цьому фільмовому нарисі Гуцульщини його яскрава польонізаційна тенденція! Гуцул очевидно говорить по польськи. Для більшої правдоподібности він вставляє то тут то там українські слова, тай акцент його явно непольський. Ще не навчився старий добре по польськи, бо не закінчився процес його національного відродження. Але це відродження почалось і має глибокі підстави. З уст старого гуцула довідуєтесь про те, що гуцули прийшли в Карпати знад Балтійського Моря, очевидно, польського. А щоб не видалась глядачам занадто ризиковною ця леґенда, що ось твориться на ваших очах, гуцул згадує про те, що старі люди на Гуцульщині ще до нині співають пісні, в яких є згадка про море та гори, як божеські істоти, та ще й сьогодні моляться до гір. І на сцені вслід за цим ви бачите, що перед прямовісною голою скелею стоїть старий гуцул та бє поклони. А щоб не було у вас вже ніякісінького сумніву, окремо встає перед вами голова старого „поганина", що щось шепоче устами — молиться. Так оце довідуєтесь несподівано, що на Гуцульщині ще є погани та що гуцули „рдзенне" польського походження. Другим, живим доказом правдивости леґенди є саме паломництво старого гуцула до „польського" моря. Як св. Симеон Богоприємець, не хоче старий гуцул умерти, не побачивши перед смертю прадідівського моря-бога. Зрадів старий, зустрінувши малих польських „гарцежів", разом з ними заночував при ватрі і відразу почав сердечно-теплу розмову, начеб з унуками. Побачив старий гуцул не тільки „своє" море, але і „своїх" над цим морем. Тепер може спокійно вмерти та, очевидно вже поляком...

II.

МИ.

На другий день проходив я коло академічної гімназії. Звернуло мою увагу, що на будинку при вході по обох сторонах пишаються дві новенькі таблиці-шильди. На одній по польськи написано, що це гімназія „з рускім ензикем" навчання. Не здивувало це мене, бо досі ще не має права громадянства термін „українські". Зрештою, вільно полякам мати будьяку щодо нас термінольоґію для себе, очевидно з тим лише, щоб не була вона тенденційна. Але остовпів я, побачивши другий шильд: „Державна гімназія з **руською** мовою навчання". Навіть згоджуючись з ендецією, що вільно полякам уживати терміну „рускі", і нам чейже вільно у тій самій мірі вживати терміну „український".

І ось вам „руська" мова навчання на таблиці, що має бути українським шильдом. По асоціяції контрасту згадав я вчорашню фільму про Гуцульщину...

Обсерватор.

Із судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ ІВАНА ГУЦУЛЯКА, ЄВАНГЕЛИЦЬКОГО ПРОПОВІДНИКА НА ВОЛИНІ

В рівенському окружному суді відбулася дня 1. жовтня ц. р. розправа проти Івана Гуцуляка проповідника української євангельсько-реформованої церкви, обвинуваченого з арт. 154. § 2. к. к. Підсудний проповідник Іван Гуцуляк, родом з Воскресінець біля Коломиї, вів місійну працю в містечку Степані костопільського повіту на Волині. Акт обвинувачення закидав підсудному, що він, розпочавши місійну працю в Степані, нав'язав контакт з особами підозрілими в приналежности до ОУН та у своїх проповідях, що їх виголошував до зібраної людности підчас богослужень в Українському Народньому Домі у Степані, накликував присутніх до протидержавних чинів. Особливо, як казав акт обвинувачення, це підбурювання мало унаявнитися висказами поодиноких речень, що їх позанотовував присутній кожного разу на богослуженнях ст. постерунковий Зиґмунт Пшибишевський, який як свідок ствердив, що проповіди проп. Івана Гуцуляка були виключно в націоналістичному дусі і своїм змістом накликували до збройного повстання. Також і другий свідок обвинувачення, ст. постерунковий Францішек Краєвський, ствердив подібне, як і попередній. На цих двох свідках обосновано акт обвинувачення.

Після доручення акту обвинувачення підсудний подав на свою оборону до 50 свідків, але окружний суд у Рівному багато з них відкинув, а лишив з того кількох.

Перед початком розправи дня 1. жовтня ц. р. оборона в особах д-ра *В. Старосольського* зі Львова та д-ра *М. Багриніівського* з Рівного видвигнула домагання додатково приняти свідків, на що трибунал згодився, так що всіх оборонних свідків було девять.

По перечитанні акту обвинувачення підсудний проп. Іван Гуцуляк заявив, що до вини не почувається. Свідків усіх заприсяжено. Свідки обвинувачення, два постерункові зі Степаня, своїми зізнаннями обвинувачували проп. Івана Гуцуляка. Свідки оборони твердили, що проп. Іван Гуцуляк пояснював Слово Боже.

По промові прокуратора промовляли оба оборонці. Трибунал не прихилився до обоснованих і річевих промов оборонців і видав присуд, засуджуючи проповідника Івана Гуцуляка *на півтора року вязниці*. Підсудний до розправи просидів кілька місяців у слідчій вязниці в Рівному.

Оборонці зголосили касацію до Апеляційного Суду в Любліні. На їх інтервенцію випущено Івана Гуцуляка за кавцією з вязниці.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Сен Анрі де Жувенель помер у паризькому шпиталі в 69 році життя, до якого перенесли його з вулиці, де Жувенель упав від кровотечі мізку.

— Італійський консуль у Барсельоні повідомив поліцію, що федерація іберійських анархістів готовить на нього атентат. Дали спеціяльну охорону для консуляту й консуля.

— У копальні вугля в Теплицях у Чехії наслідком вибуху газів, згинуло 6 шахтарів 13 урятували.

Діточий ярмарок.

Вдатна імпреза Української Захоронки

„Українська Захоронка", що має між своїми співробітниками й першорядних фантастів у влаштовуванні імпрез, влаштувала в мин. неділю в салі Української Держ. Гімназії при вул. Сапіги у Львові „Діточий Ярмарок", що вже мин. року добув собі славу. Цього року його програму збільшено ще „Ляльковим Театром" і він мав ще більший успіх.

На великій салі від год. 2. до 7. попол. панував натовп. Малі продавці згуртували до неї таких самих покупців, що прийшли з цілими родинами. Товпилися ці покупці біля прегарно влаштованих кіосків, що чергою стояли так (у скобках подаємо продавців): Ароза (Леся Храплива), Нар. Торговля (Мартуся Рудницька й Вірка Кисілевська). Елеґант (Дуня Скопляк, Леся Єзерська), Центросоюз (Христя Мартюк, Синцьо Шепарович), Маслосоюз (Нінка Мудрик, Лідка Палій), Продукція (Мартуся Гузар і Рудницька), Атом — нове українське виробництво, що оце вперше запрезентувало себе (Лідуся Пеленська, Мироська Дзерович і Даруся Дацко), ЕКО (Гавицька Аля), Фортуна Нова (Ірця Нагірна), Сільва (Саха Ганущак), „Дзвіночок" — часопис (Зеньо Тиктор), В-во „Русалка" (В. Газуляк), Етан — нове наше виробництво ляку й крейдок, що теж репрезентувало себе вперше (Сяня і Галя Кузьмовичівні), Атра (Ромчик Герасимович), Достава (Оксанка Савойка і Христя Кашинська), Альое (Мартуся Левицька), Труд (Оля Зубрицька), Народне Мистецтво (Орися Павликовська), кіоск цвітів (Кульчицька і Возняк). Нар. Торговля — овочі (Ірця Павликовська й Ґеня Дрозд). Пявка (Нуся Пявка, Вл. Дуфанець, Іруся Беряк), Сусп. Промисл (Оля Огоновська) і Золотий Колос (Ю., Мар. і Сл. Панчишин, Мартуся Павенцька). Всі кіоски були ефектовні прегарно влаштовані й повні товару!

Найбільше успіхів мав стіл по середині салі, де ріжноту продавали Дзізя і Нюньо Юзичі, Дар. Рижевська й Лідка Назар.

Підчас ярмарку відбувся по салі похід масок ріжних рас і народів, що викликував багато сміху й оплесків. Не менш успіху мав „Ляльковий Театр" у сусідній салі, до якого на песку А. Курдидика „Хатка Медведиків", товпилася публика так, що дай Боже кожному театрові такого затовпу і песку мусіли повторити чотири рази.

На салі був рух і гомін, оклики й торги, захвалювання товару і жалі тих, що не мали грошей, а малі купці вжилися так у свою ролю і виказували стільки економічного хисту, що дивлючись на них хотілося вірити в нашу господарську будучність.

Душею цієї вдатної наскрізь імпрези була п-і сенаторова Павликовська, а добрий дохід і яка 1000 осіб, що відвідали ярмарок, хай буде їй та всім, що доложили рук до тієї імпрези, найкращою нагородою за їх працю.

В сусідній салі був крім цього буфет, що працював „повною парою". *(а)*

НОВИНКИ.

— **футра, всілякого рода, найвибагливіші, поручає Юліян Глушівський, пл. Капітульна 3. І. п. Телефон 254-46.** 10 43—

— **Краєва хроніка.** В Космачі пов. Коломия стверджено кілька випадків черевного тифу. Справою занялася санітарна влада. — Коломийський суд засудив скарбового поборця Зигм. Городиського на 8 місяців вязниці за спроневірення 727 зол. на шкоду громади Семаківці. — В Дрогобичі арештовано Сал. Пікгольца, купця зі Стрия, що вимантив від Рози Кестенбавм 200 долярів, обіцюючи з нею оженитись, і не додержав слова.

— **Пара залізничих грабіжників.** У Варшаві арештовано Андрія Мороза і його приятельку Станиславу Шишків, що усипляли в потягах пасажирів і ограблювали їх. Таким способом доконали коло 30 грабунків. Останнім разом обікрали Ольгу Кучинську, жінку прокуратора найвищого суду.

— **Сумна доля совітського вченого.** Три студенти московського університету розпочали проти відомого професора географа Кавфмана в університетській ґазеті кампанію, закидуючи йому протиленінівські теорії. Професор стратив посаду. Показалося, що організатор тієї кампанії пімстився тим способом на Кавфмані за те, що спалив його при іспиті. Всі три студенти належали до партії і виконували на університеті партійні функції, отже доля вченого була в їхніх руках. Проф. Кавфман, якого спеціялісти вважають за одного з найздібніших географів, підчас своєї праці на університеті не мав власного мешкання і ночував на підлозі у знайомих.

— **Смерть від мухи.** В одному шпиталі під Віднем помер незвичайною смертю 32-літній Йосиф Талер. Муха вкусила його в долішню губу, яка почала швидко пухнути. Відставлений до шпиталю Талер помер на затроєння крови.

— **Большевицька мізерія.** В Совітах відчувається катастрофальна недостача цвяхів, потрібних для будівництва. В одеській окрузі кожний цвях цінять на вагу золота. Всі підприємства на Совітській Україні не дістали цього року ні одного цвяха і тому висилають своїх представників до центрального тресту, щоби випросить „жменку цвяхів".

— **Жінка з шістьома чоловіками.** Була нею гарна мадярка Іда Цайглер у Будапешті, що служила торговельною агенткою в одній фабриці панчіх. В інтересах фірми вона безнастанно їздила по краю і в ріжних містах вийшла замуж за шість ріжних мужчин. Вона перебувала короткий час по черзі то в одного чоловіка, то з іншого і один про другого був би нічого не знав, якби не припадок. Вона стала жертвою нещасливого випадку зі самоходом і коли її відставили до шпиталю, між її річами знайшли щоденник, у якому вона старанно записувала ріжні подробиці зі свого подружого життя. Справою занявся суд.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ (СТРИЙ) 0:2 (0:1).

СТРИЙ. Змагання за мист. Окр. Ліги покінчилося програною України у відн. 2:0 (1:0). Суддював п. Тарчинський зі Львова. Видців 2.000.

МІЖДЕРЖАВНІ ЗМАГАННЯ.

ВАРШАВА. Польща — Австрія 1:0 (1:0). Заслужена перемога Польщі, для котрої ворота стрілив Матіяс. Видців 22.000.

КАТОВИЦІ. Рух — С. Ф. Штуттгард 2:0 (0:0).

ЛЬВІВ. Львів — Бреслав 1:0 (1:0).

ВІДЕНЬ. Мадярщина — Австрія 4:4. (4:2). Змагання за чашу Сер. Европи. Видців 40.000.

КРАКІВ. Краків — Лодзь 4:1 (3:1).

ЧЕНСТОХОВА. Репр. Ченстохови — Гакоах (Відень) 2:1 (1:1).

ЗМАГАННЯ В КРАЮ.

ТЕРНОПІЛЬ. Поділля (Емерити) — Поділля (Ольд Бої) 6:3 (4:1).

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10